

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มุ่งศึกษารูปแบบการนำเสนอ และเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก ที่พิมพ์จำหน่ายระหว่างเดือนมีนาคม พ.ศ. 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2538 และเพื่อสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เกี่ยวกับความชอบและความต้องการรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก โดยผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินงานทั้งหมดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย

1. นิตยสารสำหรับเด็ก 6 รายชื่อ ได้แก่

1. นิตยสารสวนเด็ก
2. นิตยสารเสียงเด็ก
3. นิตยสารไดโนเสาร์
4. นิตยสารชัยพฤกษ์การ์ตูน
5. นิตยสารสู่โลกกว้าง
6. นิตยสาร Go Genius

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของโรงเรียนรัฐบาล ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2537 จำนวนทั้งสิ้น 75,791 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. นิตยสารสำหรับเด็กที่นำมาวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ ในการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์จากนิตยสารสำหรับเด็ก ที่วางจำหน่ายในช่วงเดือนมีนาคม 2537 - เดือนกุมภาพันธ์ 2538 จำนวนทั้งสิ้น 82 เล่ม ดังรายละเอียดในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กจำแนกตามชื่อเล่ม

ชื่อเล่ม	การวางจำหน่าย	เล่มที่	จำนวนเล่ม
Go Genius	รายเดือน	16-27	12
ชัยพฤกษ์การ์ตูน	รายเดือน	282-293	12
ไคโนสาร	รายเดือน	44-55	12
สวนเด็ก	รายปักษ์	101-120,122-124	23
สู่โลกกว้าง	รายเดือน	21-32	12
เสียงเด็ก	รายเดือน	118-128	11
รวม			82

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ของโรงเรียนรัฐบาล ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2537 เป็นโรงเรียนในสำนักงานเขตจตุจักร ชื่อโรงเรียนประชานิเวศน์ รวมทั้งสิ้น 400 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 นิตยสารสำหรับเด็กที่นำมาวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิตยสารสำหรับเด็กที่วางจำหน่ายในช่วงเดือนมีนาคม 2537 - เดือนกุมภาพันธ์ 2538 เป็นหนังสือที่หาซื้อได้ง่ายตามร้านขายหนังสือทั่วไปมีการวางจำหน่ายตามระยะเวลาที่กำหนด นิตยสารเด็ก 6 รายชื่อ คือ สวนเด็ก 23 เล่ม ไคโนสาร 12 เล่ม ชัยพฤกษ์การ์ตูน 12 เล่ม เสียงเด็ก 23 เล่ม Go Genius 12 เล่ม และสู่โลกกว้าง 12 เล่ม สาเหตุที่สวนเด็กและเสียงเด็กมีจำนวนขาดหายไปอย่างละ 1 เล่มนั้น เนื่องจากทางสำนักพิมพ์ ไม่สามารถจัดส่งมาให้ผู้วิจัยได้ ประกอบกับนิตยสารดังกล่าวไม่มีวางขายในท้องตลาด ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ตามจำนวนเล่มที่ปรากฏเท่านั้น โดยมีจำนวนทั้งสิ้น 82 เล่ม

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ของโรงเรียนรัฐบาล ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2537 ดังแสดงในตารางที่ 14

ตารางที่ 14 จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษา 2537

ลำดับ	สำนักงานเขต	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (คน)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (คน)
1.	พระนคร	493	467
2.	ป้อมปราบ	140	162
3.	ปทุมวัน	592	629
4.	สัมพันธวงศ์	81	111
5.	บางรัก	206	212
6.	ดุสิต	784	812
7.	บางซื่อ	618	556
8.	พญาไท	174	183
9.	ราชเทวี	466	465
10.	ยานนาวา	779	783
11.	สาทร	192	175
12.	บางคอแหลม	777	817
13.	พระโขนง	1,347	1,329
14.	คลองเตย	1,541	1,536
15.	ประเวศ	1,180	1,204
16.	บางเขน	1,919	2,033
17.	ดอนเมือง	1,640	1,640
18.	จตุจักร	982	1,066
19.	บางกะปิ	1,880	1,888
20.	ลาดพร้าว	797	737
21.	บึงกุ่ม	1,335	1,327

ลำดับ	สำนักงานเขต	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 (คน)	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (คน)
22.	ธนบุรี	1,314	1,358
23.	คลองสาน	653	601
24.	ภาษีเจริญ	2,327	2,365
25.	บางขุนเทียน	203	174
26.	จอมทอง	1,389	1,410
27.	บางกอกน้อย	1,018	976
28.	บางพลัด	757	695
29.	ตลิ่งชัน	1,135	1,087
30.	บางกอกใหญ่	404	405
31.	มีนบุรี	2,080	2,132
32.	ลาดกระบัง	1,256	1,210
33.	หนองจอก	1,079	1,121
34.	ราษฎร์บูรณะ	1,805	1,748
35.	หนองแขม	1,373	1,295
36.	ห้วยขวาง	121	127
37.	สวนหลวง	708	702
38.	ดินแดง	768	796
รวม		37,879	37,912

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง กำหนดโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane 1973,725) ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

N = ขนาดของกลุ่มประชากรทั้ง 38 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 75,791 คน

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มที่กำหนด

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 เมื่อคำนวณตามสูตร Yamane ข้างต้น ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจำนวน 400 คน หลังจากนั้นได้ทำการเลือกโรงเรียนจากแต่ละสำนักงานเขต สุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสำนักงานเขตโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบง่าย (Sample Random Sampling) ได้ผลการเลือกคือ โรงเรียนในสำนักงานเขตจตุจักร ชื่อโรงเรียนเสนานิคม และโรงเรียนประชานิเวศน์

สาเหตุที่ต้องเลือกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2537 เนื่องจากในการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้จัดพิมพ์นิตยสารสำหรับเด็กมีความเห็นว่าจำนวนยอดจำหน่ายสูงสุดในรอบปี 2537 อยู่ในเขตดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่างนี้แทนจำนวนผู้อ่านที่เป็นนักเรียนทั้งหมด ดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่วางจำหน่ายมากที่สุดของในรอบปี 2537 ของนิตยสารสำหรับเด็ก สัมภาษณ์วันที่ 24 มกราคม 2538

นิตยสาร	ผู้ตอบ	ตำแหน่ง	สถานที่วางจำหน่าย
สวนเด็ก	คุณวิมลธา เทพสิงห์	กองบรรณาธิการ	กรุงเทพฯ
เสียงเด็ก	คุณกิตติยา เอราวัณ	ผู้จัดการฝ่ายโฆษณา	กรุงเทพฯ
ชัยพฤกษ์การ์ตูน	คุณไพบุลย์ วรรณวีระติกุล	ฝ่ายจัดจำหน่าย	กรุงเทพฯ
สู่โลกกว้าง	คุณอักษรศาสตร์ ศรีเรือน	บรรณาธิการ	กรุงเทพฯ
Go Genius	คุณปภัตสร เหล็กกล้า	ฝ่ายโครงการพิเศษ	กรุงเทพฯ
ไดโนเสาร์	คุณดวงใจ วนิกุล	กองบรรณาธิการ	กรุงเทพฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 5 ชุด ประกอบด้วย

1. แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก
2. แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาดมหลักสูตรประถมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก

3. แบบวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก
4. แบบวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก
5. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก แต่ละเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก จำนวน 6 ท่าน พิจารณาในเรื่องของ รูปเล่ม ภาพประกอบ และตัวอักษร ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กเพื่อใช้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ขั้นตอนเตรียมการ

1.1.1 ศึกษาเอกสารหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัย

1.1.2 การเลือกข้อมูลผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อ นิตยสารสำหรับเด็กซึ่งสอบถามจากห้องสมุด ร้านหนังสือ แสงหนังสือ โรงพิมพ์ ที่จัดพิมพ์และจำหน่ายในระหว่างเดือน มีนาคม 2537 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2538 แล้วจัดทำตารางรายชื่อหนังสือ

1.1.3 ประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ ได้แก่ นิตยสารสำหรับเด็กที่จัดพิมพ์และจำหน่ายในระหว่างเดือนมีนาคม 2537 - เดือนกุมภาพันธ์ 2538 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 82 เล่ม

1.2 ขั้นตอนพัฒนาเกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ

1.2.1 ศึกษารูปแบบการนำเสนอสิ่งพิมพ์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์

1.2.2 พัฒนาสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัย แล้วจัดประเภทของรูปแบบการนำเสนอ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์

1.3 ขั้นตอนสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์

1.3.1 ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอในนิตยสารสำหรับเด็ก

1.3.2 นำเกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการนำเสนอสิ่งพิมพ์ จำนวน 6 ท่านพิจารณา ตรวจสอบ เพื่อความถูกต้องของเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์และให้ข้อคิดเห็นครั้งที่ 1

2. แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กจำนวน 4 ท่าน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และได้ผ่านการตรวจพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ที่มีความรู้ ประสบการณ์ ในการจัดทำหลักสูตร

2.1 ขั้นเตรียมการและเลือกข้อมูล

2.1.1 ศึกษาเอกสารหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.1.2 เลือกข้อมูลโดยผู้วิจัยได้รวบรวมรายชื่อ นิตยสารสำหรับเด็กซึ่งสอบถามจากห้องสมุด ร้านหนังสือ แผงหนังสือ โรงพิมพ์ ที่จัดพิมพ์และจำหน่ายในระหว่างเดือนมีนาคม 2537 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2538 แล้วจัดทำตารางรายชื่อหนังสือ

2.2 ขั้นพัฒนาเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา

2.2.1 ศึกษาเนื้อหาความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) เอกสารการสอน หนังสือแบบเรียน คู่มือครู และรูปแบบการนำเสนอสิ่งพิมพ์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์

2.2.2 พัฒนาสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์จากเอกสารการสอน หนังสือแบบเรียน และคู่มือครู แล้วจัดประเภทของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อใช้เป็นเกณฑ์การวิเคราะห์

2.3 ขั้นสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์

2.3.1 ผู้วิจัยสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก

2.3.2 นำเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบเพื่อดูความถูกต้องของเกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์ และให้ข้อคิดเห็นครั้งที่ 1

เครื่องมือเกณฑ์การวิเคราะห์ทั้งสองชุดนี้ ผู้วิจัยได้ปรึกษาและรับการตรวจแก้จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ก่อนนำไปใช้จริง

3. แบบวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กที่นำมาวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในการวิจัยมีขั้นตอนดังนี้

3.1 นำเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษามาแก้ไขปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแบบวิเคราะห์รวบรวมข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ สร้างเป็นเกณฑ์การวิเคราะห์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาอีกครั้ง เพื่อยืนยันความคิดเห็น

3.2 ขั้นสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์

3.2.1 ผู้วิจัยนำเกณฑ์การวิเคราะห์ที่ได้ มาสร้างเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก

3.2.2 ผู้วิจัยนำเกณฑ์การวิเคราะห์มาทดลองวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสาร โดยสุ่มตัวอย่างนิตยสารที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 1 เล่ม จากทั้งหมด 82 เล่ม มาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญร่วมวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษากับผู้วิจัยเพื่อตรวจสอบการวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาของผู้วิจัย เป็นการทดสอบความเชื่อมั่น โดยอาศัยหลักการคำนวณของ Holsti (Budd , Throp and Donohew , 1967 : 68 อ้างใน ชญาเปรมโยธิน 2525 : 57 - 58) ดังนี้

$$R = \frac{2 [C_{1,2}]}{C_1 + C_2}$$

$C_{1,2}$ เป็นจำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสทั้ง 2 คน มีความเห็นตรงกัน
 $C_1 + C_2$ เป็นจำนวนครั้งรวมกันทั้งหมด ที่ผู้ลงรหัสทั้ง 2 ศึกษา

$$R = \frac{2 [8]}{10 + 10}$$

$$R = \frac{16}{20}$$

จากการคำนวณสูตรนี้ ค่าที่คำนวณได้คือ 0.80 ถือว่ามีความเชื่อถือได้

สำหรับความตรงเชิงเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาของเครื่องมือวิจัยชุดนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบกับเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาของหลักสูตร และเสนอผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุง

ความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบร่วมกับผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการวิเคราะห์และจัดทำหลักสูตรด้านสิ่งแวดลอมศึกษา โดยใช้เครื่องมือชุดนี้เป็นเครื่องมือวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ใกล้เคียงกับผลของผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์เนื้อหาด้านสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กทั้งหมดของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ด้วยตนเอง

แบบวิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กนั้นได้มีการแบ่งออกเป็นหน่วยตามหลักสูตรประถมศึกษา ดังนี้

- เรื่องตัวเรา
- พืช
- สัตว์
- สิ่งแวดลอมทางสังคม
- สิ่งแวดลอมทางธรรมชาติ
- ศิลปวัฒนธรรมไทย
- แรงดัน ความกดดัน
- สารเคมี
- ประชากรศึกษา

ผู้วิจัยทำการจัดหมวดหมู่ในการวิเคราะห์ตามรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาที่ปรากฏใน

นิตยสารสำหรับเด็ก โดยได้แบ่งประเภทของคอลัมน์ออกเป็น 20 คอลัมน์คือ

1. คอลัมน์การ์ตูน
2. คอลัมน์การ์ตูนที่เป็นนิทาน
3. คอลัมน์การ์ตูนเรื่อง/ข่าวขัน
4. คอลัมน์มีเกมที่แจกรางวัล
5. คอลัมน์เกมไม่มีรางวัล
6. คอลัมน์ข่าวประชาสัมพันธ์

7. คอลัมน์ข่าวสิ่งแวดล้อม
8. คอลัมน์ข่าวศิลปวัฒนธรรม
9. คอลัมน์ตอบปัญหาให้ความรู้
10. คอลัมน์บทบรรณาธิการ
11. คอลัมน์จากผู้อ่านส่งมา
12. คอลัมน์สารคดีศิลปวัฒนธรรม
13. คอลัมน์สัมภาษณ์
14. คอลัมน์สารคดีความรู้ทางวิชาการ
15. คอลัมน์สารคดีงานอดิเรก งานประดิษฐ์
16. คอลัมน์สารคดีชีวิตสัตว์
17. คอลัมน์สารคดีท่องเที่ยว
18. สารคดีเกี่ยวกับพืช
19. สารคดีคอลัมน์สารคดีสิ่งแวดล้อม
20. คอลัมน์สารคดีสุขภาพ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก จำนวน 82 เล่ม ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำการอ่านนิตยสารแต่ละเล่ม เล่มละ 3 ครั้ง การอ่านครั้งแรกเป็นการอ่านเนื้อเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กเพื่อแยกประเภทคอลัมน์ การอ่านครั้งที่ 2 เป็นการอ่านเพื่อให้ความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในคอลัมน์ และการอ่านครั้งที่ 3 เป็นการอ่านเพื่อทบทวนและตรวจสอบการการให้คะแนนในการอ่านครั้งที่ 2 และเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์และเที่ยงตรงยิ่งขึ้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ซ้ำอีก 1 ครั้ง โดยให้ระยะห่างกัน 1 สัปดาห์ การวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาจะบันทึกจำนวนความถี่ของสาระหรือแนวคิด (Theme) ที่อ่านพบทั้งในรูปของเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ และเนื้อหาที่ส่งเสริมกิจกรรม ในกรณีที่พิจารณาแล้วสามารถระบุเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาได้มากกว่า 1 เรื่อง ก็จะให้คะแนนความถี่ตามจำนวนเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ปรากฏ

3.5.1 การแจกแจงความถี่เพื่อให้ทราบจำนวนของแต่ละเนื้อหาของสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ปรากฏในนิตยสารสำหรับเด็กใช้การนับเป็นหน่วย

3.5.2 ผู้วิจัยใช้การหาค่าความถี่ และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

4. แบบวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก ในการวิจัย มีขั้นตอนดังนี้

4.1 นำเกณฑ์การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอในนิตยสารสำหรับเด็กมาแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และรวบรวมข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ สร้างเป็นเกณฑ์การวิเคราะห์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาอีกครั้ง เพื่อยืนยันความคิดเห็น

4.2 ขั้นสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์

4.2.1 ผู้วิจัยนำแบบวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอที่ได้มาสร้างเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์นิตยสารสำหรับเด็ก

4.2.2 ผู้วิจัยนำเกณฑ์ในการวิเคราะห์มาทดลองวิเคราะห์โดยสุ่มตัวอย่าง นิตยสารที่ใช้ในการศึกษาแบบ Simple Random Sampling จำนวน 1 เล่ม จากทั้งหมด 82 เล่ม มาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญกับผู้วิจัยร่วมวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอของผู้วิจัย เป็นการทดสอบความเชื่อมั่น โดยอาศัยหลักการคำนวณของ Holsti (Budd , Throp and Donohew , 1967 : 68 อ้างใน ชญา เปรมโยธิน 2525 : 57 - 58) ดังนี้

สูตร

$$R = \frac{2 [C_{1,2}]}{C_1 + C_2}$$

$C_{1,2}$ เป็นจำนวนครั้งที่ผู้ลงรหัสทั้ง 2 คน มีความเห็นตรงกัน
 $C_1 + C_2$ เป็นจำนวนครั้งรวมกันทั้งหมด ที่ผู้ลงรหัสทั้ง 2 ศึกษา

$$R = \frac{2 [8]}{10 + 10}$$

จากการคำนวณสูตรนี้ คือ 0.8 ถือว่ามีความเชื่อถือได้

สำหรับความตรงเชิงเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาของเครื่องมือวิจัยชุดนี้ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบกับเนื้อหาของลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก นิตยสารภาษาไทย รูปแบบสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และเสนอผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง

ความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบร่วมกับผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการวิเคราะห์และจัดทำสิ่งพิมพ์สำหรับเด็ก เป็นผู้สอนนิสิตอาชีวศึกษาและสิ่งพิมพ์สำหรับเด็ก โดยใช้เครื่องมือชุดนี้เป็นเครื่องมือวิจัย

เนื่องจากผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ได้ใกล้เคียงกับผลของผู้เชี่ยวชาญ การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอสิ่งพิมพ์ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กทั้งหมดของงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ด้วยตนเอง

แบบที่ใช้ในการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ก. แบบวิเคราะห์รูปแบบของนิตยสาร ได้แก่

- ลักษณะรูปเล่ม
- ขนาดรูปเล่ม
- เนื้อกระดาษ
- การเย็บเล่ม

ข. แบบวิเคราะห์ภาพประกอบเรื่อง ได้แก่

- ลักษณะภาพประกอบ
- ขนาดของภาพประกอบ
- การใช้สีของภาพประกอบ
- ตำแหน่งของภาพประกอบ

ค. แบบวิเคราะห์ตัวอักษรหัวเรื่อง

- แบบตัวอักษรหัวเรื่อง
- ขนาดของตัวอักษรหัวเรื่อง
- การใช้สีของตัวอักษรหัวเรื่อง

ง. แบบวิเคราะห์ตัวอักษรเนื้อหา

- แบบตัวอักษรเนื้อหา
- ขนาดของตัวอักษรเนื้อหา
- การใช้สีของตัวอักษรเนื้อหา

- การเสนอลักษณะประโยคเนื้อหา

จ. แบบวิเคราะห์ลักษณะของคอลัมน์

- ลักษณะการแบ่งช่องว่างระหว่างคอลัมน์

- การจัดลักษณะเนื้อหาของคอลัมน์

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก จำนวน 82 เล่ม ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำการอ่านนิตยสารแต่ละเล่ม เล่มละ 3 ครั้ง การอ่านครั้งแรกเป็นการอ่านเนื้อเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็กเพื่อแยกประเภทแบบวิเคราะห์รูปเล่ม ภาพประกอบ ตัวอักษร และลักษณะของคอลัมน์ การอ่านครั้งที่ 2 เป็นการอ่านเพื่อให้ความถี่ของเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาด้านต่าง ๆ ที่ปรากฏในแบบวิเคราะห์ และการอ่านครั้งที่ 3 เป็นการอ่านเพื่อทบทวนและตรวจสอบการทำให้คะแนนในการอ่านครั้งที่ 2 และเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความสมบูรณ์และเที่ยงตรงยิ่งขึ้น ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ซ้ำอีก 1 ครั้ง โดยให้ระยะห่างกัน 1 สัปดาห์ การวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาสิ่งแวดลอมศึกษาจะบันทึกจำนวนความถี่ที่อ่านพบทั้งในลักษณะของรูปเล่ม ภาพประกอบ ตัวอักษร และลักษณะของคอลัมน์ ในกรณีที่มีพิจารณาแล้วสามารถระบุรูปแบบการนำเสนอได้มากกว่า 1 หน่วย ก็จะให้คะแนนความถี่ตามจำนวนรูปแบบการนำเสนอที่ปรากฏ

4.2.1 การแจกแจงความถี่เพื่อจะทราบจำนวนแต่ละรูปแบบการนำเสนอของสิ่งแวดลอมศึกษาที่ปรากฏในนิตยสารสำหรับเด็ก ใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ [Percentage]

จากสูตร

$$P = \frac{n \times 100}{N}$$

P = จำนวนร้อยละของรูปแบบการนำเสนอ

n = จำนวนครั้งที่พบรูปแบบการนำเสนอแต่ละประเภท

N = จำนวนครั้งที่รวมกันทั้งหมด

4.2.2 สรุปผลการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอสิ่งแวดลอมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

5. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 เกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็กเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อนิตยสารสำหรับเด็ก

5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับรูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก โดยใช้

ก. แบบสอบถามความคิดเห็น ด้วยเทคนิคแบบมาตราลิกเคิร์ต (Likert's Scale)

ข. แบบคำถามปลายปิด (Closed-End Question) และมีตัวเลือกแบบเปิดตอบเสรีให้ 1 ตัวเลือกในบางข้อ

5.2 ชั้นสร้างแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากข้อมูล ที่ได้จากการวิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอและเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา โดยได้แบ่งรายละเอียดในแบบสอบถามออกเป็น 8 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ ระดับอายุ ระดับการศึกษา สิ่งที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและความสนใจในการอ่าน โดยให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามรายละเอียดส่วนตัว

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความชอบของนักเรียนที่มีต่อคอลัมน์ประเภทต่างๆ ในนิตยสารสำหรับเด็ก โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของนักเรียน หลังจากฟังคำอธิบายรายชื่อจากผู้วิจัย ผู้ช่วยในงานวิจัย และครูในชั้นเรียบร้อยแล้ว

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความชอบของนักเรียนที่มีต่อรูปเล่มในนิตยสารสำหรับเด็ก โดยให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็น โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยหรือครูในชั้นเป็นผู้ช่วยในการยกตัวอย่างรูปเล่มของนิตยสารสำหรับเด็กแต่ละชื่อเล่มให้นักเรียนดูก่อนลงมือตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความชอบของนักเรียนที่มีต่อภาพประกอบเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็ก โดยให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็น โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยหรือครูในชั้นเป็นผู้ฉายสไลด์ให้ดูประกอบการทำแบบสอบถาม โดยมีการฉายแบบแบ่งช่วงพักให้ดูสไลด์และลงมือทำทีละ 5 ข้อ

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความชอบของนักเรียนที่มีต่ออักษรหัวเรื่องในนิตยสารสำหรับเด็ก โดยให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็น โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยหรือครูในชั้นเป็นผู้ฉายสไลด์ให้ดูประกอบการทำแบบสอบถาม โดยมีการฉายแบบแบ่งช่วงพักให้ดูสไลด์และลงมือทำ

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความชอบของนักเรียนที่มีต่อตัวอักษรเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก โดยให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็น โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยหรือครูในชั้นเป็นผู้ฉายสไลด์ให้ดูประกอบการทำแบบสอบถาม โดยมีการฉายแบบแบ่งช่วงพักให้ดูสไลด์และลงมือทำ

ตอนที่ 7 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความชอบของนักเรียนที่มีต่อลักษณะของคอลัมน์ในนิตยสารสำหรับเด็ก โดยให้นักเรียนใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็น โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยหรือครูในชั้นเป็นผู้ฉายสไลด์ให้ดูประกอบการทำแบบสอบถาม โดยมีการฉายแบบแบ่งช่วงพักให้ดูสไลด์และลงมือทำที่ละเรื่องหลังจากทำเสร็จแล้วจึงฉายสไลด์ให้ดูข้อใหม่และตอบข้อต่อไป

ตอนที่ 8 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนที่มีต่อเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษาในนิตยสารสำหรับเด็ก โดยให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของนักเรียน

ในการตอบเกี่ยวกับเนื้อหาสิ่งแวดล้อมศึกษา ผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกตอบจากคำตอบที่ให้มากที่สุดเท่าไรก็ได้เป็นส่วนใหญ่ และถ้าพบว่าคำตอบเหล่านั้นยังไม่ตรงกับความคิดเห็น ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนตอบเพิ่มเติมได้

5.3 ขั้นหาความตรงตามเนื้อหา(Content Validity) เมื่อสร้างแบบสอบถามแล้ว นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เสนอแนะ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาในนิตยสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือวิจัย และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา ทำการตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขอีกครั้ง จึงนำไปทดลองใช้ (Try Out)

การนำไปทดลองใช้ (Try Out) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (แบบ Simple Random Sampling) กับนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 คือโรงเรียนเสนานิคม เป็นตัวแทนกลุ่มตัวอย่างโดยมีคุณสมบัติเหมือนกันกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มที่ตอบแบบสอบถามโดยให้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 20 คน และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 คน รวมทั้งสิ้น 40 คน

2. นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ โดยให้ทำเครื่องหมายหน้าข้อคำถามและคำตอบที่อ่านแล้วไม่เข้าใจความหมาย หรือตอบไม่ได้เอาไว้

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแต่ละฉบับมาตรวจสอบ และสัมภาษณ์ความคิดเห็น ข้อดี ข้อเสีย ตลอดจนจุดบกพร่องต่าง ๆ จากผู้ตอบเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว มาจัดทำฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริง

5.4 ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง มาตรวจสอบและทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยร้อยละ [Percentage]

จากสูตร

$$P = \frac{n \times 100}{N}$$

P = จำนวนร้อยละของคำตอบ

n = จำนวนครั้งของผู้ตอบแบบสอบถาม

N = จำนวนครั้งที่รวมกันทั้งหมด

5.5 ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

5.6 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ โดยการให้คะแนนความเห็นแต่ละรายการแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ด้วยเทคนิควัดแบบมาตราลิกเคิร์ต (Likert's Scale) โดยกำหนดคะแนนของคำตอบแบบประเมินค่า

คะแนนระดับความคิดเห็น 5 ระดับ ดังนี้

ชอบมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น	5
ชอบมาก	ให้คะแนนเป็น	4
ชอบปานกลาง	ให้คะแนนเป็น	3
ชอบน้อย	ให้คะแนนเป็น	2
ชอบน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น	1

จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย โดยถือเกณฑ์ดังนี้

4.50-5.00	หมายถึง	ชอบมากที่สุด /ต้องการมากที่สุด
3.50-4.49	หมายถึง	ชอบมาก /ต้องการมาก
2.50-3.49	หมายถึง	ชอบปานกลาง /ต้องการปานกลาง
1.50-2.49	หมายถึง	ชอบน้อย /ต้องการน้อย
1.00-1.49	หมายถึง	ชอบน้อยที่สุด /ต้องการน้อยที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย